

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลพะเนา

อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

Extension of Rice Production in Accordance with Good Agricultural Practice Standard of Farmers in
Tambon Phanao, Mueang Nakonratchasima District, Nakonratchasima Provinceกนิษฐา กรวยทอง (Kanitha Kruaythong)¹ นารีรัตน์ สีระสาร (Nareerut Seerasarn)² ปริชาติ ดิษฐกิจ (Prichart Dittakit)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจ 2) สภาพการผลิตข้าวทั่วไปของเกษตรกร 3) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 4) ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และ 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวในตำบลพะเนา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในปีการผลิต 2563/2564 จำนวน 206 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 ราย โดยวิธีสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 56.15 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวเฉลี่ย 23.39 ปี มีปริมาณผลผลิตรวมเฉลี่ย 8,392.19 กิโลกรัม มีต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ย 3,090.40 บาทต่อไร่ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.62 คน 2) สภาพการผลิตข้าวเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ดินที่ปลูกเป็นดินเหนียว แหล่งน้ำที่ใช้จากคลองชลประทานในการเพาะปลูก ใช้พันธุ์ข้าวเหลืองประทิว 123 รูปแบบการปลูกแบบหว่านน้ำตม เก็บเกี่ยวตามอายุข้าว และลดความชื้นโดยการตากลาน 3) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรร้อยละ 97.3 มีความรู้เรื่องการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว 4) เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมแบบกลุ่ม โดยวิธีการฝึกอบรม ต้องการความรู้เรื่องแหล่งน้ำและการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี 5) เกษตรกรมีปัญหาด้านความรู้ในด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในประเด็นการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูลและมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมในด้านเจ้าหน้าที่คือการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

คำสำคัญ ความต้องการการส่งเสริม การผลิตข้าว มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2629000502@stou.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช nareerut.see@stou.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Puy_1980@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) social and economic conditions, (2) general condition of farmers' Rice production (3) the knowledge of rice production in accordance with Good Agricultural Practice standard, (4) extension needs of rice production in accordance with Good Agricultural Practice standard and (5) problems and the suggestion for extension of rice production in accordance with standard of Good Agricultural Practice. The population consisted of 206 rice farmers in Phanao Subdistrict, Mueang District, Nakhon Ratchasima Province who registered with the Department of Agricultural Extension in the production year of 2020/2021. The 136 sample size was based on Taro Yamane formula with the error value of 0.05. Structured interviews were used for data collection. Statistics used were frequency, percentage, mean, minimum, maximum, standard deviation and ranking. The results of the research showed that (1) most of farmers were male with an average age of 56.15 years and completed primary education level. They had rice production experience of 23.39 years on average, with an average total yield of 8,392.19 kg, average total production cost was 3,090.40 baht per rai. There were 1.62 average household workers. (2) The rice production areas were lowland with clay soil. Rain was the main water source for their farming. Majority of farmers used yellow rice varieties 123, sow planting pattern, harvest according to the age of the rice and reduce humidity by airing. (3) Knowledge of rice production according to good agricultural practice standards, 97.3 percent of Knowledge of quality management in the pre-harvest production process. (4) Most of farmer were individual extension needs, group by training method, need knowledge about water resources and supporting good quality rice seeds. (5) Problems of knowledge in terms of good agricultural practice standards for recording issues and data storage. Recommendations about the extension of the staff was good human relations.

Keywords: Extension needs, Rice production, Good agricultural practice standard

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

ข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทยและทวีปเอเชีย ประเทศต่าง ๆ ในโลกต่างรู้จักข้าว แม้ว่าบางประเทศจะไม่ได้บริโภคข้าวเป็นอาหารหลักก็ตาม แต่สำหรับคนไทยถือได้ว่ามีความสัมพันธ์กับข้าวอย่างใกล้ชิด ในปี 2563 ประเทศไทยส่งออกข้าวได้เพียง 5.72 ล้านตัน ทำให้ตกจากอดีตที่ส่งออกข้าวเป็นอันดับ 1 ของโลก มาเป็นอันดับ 3 โดยอินเดียส่งออกได้เป็นอันดับหนึ่งในปริมาณ 13.64 ล้านตัน และมีเวียดนามเป็นอันดับสอง มีปริมาณการส่งออก 7.9 ล้านตัน โดยที่ผ่านมามีประเทศไทยต้องพบกับวิกฤตอุตสาหกรรมข้าวไทย (ประชาชาติธุรกิจ, 2563)

แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ของโลก แต่ก็มีหลายประเทศที่เป็นคู่แข่งสำคัญ เช่น ประเทศเวียดนาม ที่มีแนวโน้มส่งออกข้าวในปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หากว่าประเทศไทยไม่สามารถรักษาหรือยกระดับคุณภาพของข้าวไทยให้สูงขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อ การส่งออกข้าวของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการปลูกข้าวในปีเพาะปลูก 2562/2563 ทั้งหมด 61 ล้านไร่ ปริมาณผลผลิต 24 ล้านตัน พื้นที่ปลูกข้าวของประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ปลูกข้าว 37 ล้านไร่ ปริมาณผลผลิต 11 ล้านตัน จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ปลูกข้าว 3.5 ล้านไร่ ปริมาณผลผลิต 748,184 ตัน (สำนักเศรษฐกิจการเกษตร, 2564) อำเภอเมืองนครราชสีมา มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด 89,011 ไร่ ปลูกข้าวหอมมะลิ 67,031 ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563) จากการผลิข้าวของเกษตรกรในตำบลพะเนา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หากเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะทำให้เกษตรกรสามารถเพิ่มศักยภาพในการผลิตข้าว (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนครราชสีมา, 2563)

การทำการเกษตรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการผลิตข้าว เพื่อจะนำไปสู่การผลิตที่สามารถวางแผนการผลิตและการจัดการการผลิตต่าง ๆ อีกทั้งเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้ในการผลิตข้าว ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายให้เกษตรกรมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือ Good Agricultural Practices : GAP ซึ่งเป็นมาตรฐานการส่งออกขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561) การผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จึงเป็นประโยชน์ แก่เกษตรกรและผู้บริโภค เนื่องจากเกษตรกรมีการบริหารจัดการศัตรูพืช การใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ อันจะนำไปสู่ผลผลิตที่ได้มาตรฐานและมีอำนาจในการต่อรองราคา

ดังนั้นจึงศึกษาเรื่องการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในตำบลพะเนา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตข้าวได้ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร (3) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (4) ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ใช้ศึกษาคือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลพะเนา อำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปีการเพาะปลูก 2563/2564 จำนวน 206 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกร เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่ (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร (3) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (4) ความต้องการในการส่งเสริมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร โดยมีค่าความเชื่อมั่นในตอนท้าย 4 และ 5 เท่ากับ 0.965 และ 0.882 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ โดยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ยแล้วจัดอันดับตามเกณฑ์ คะแนนน้ำหนักร้อยละดังนี้ 1.00 - 1.80 เท่ากับน้อยที่สุด 1.81 - 2.60 เท่ากับน้อย 2.61 - 3.40 เท่ากับปานกลาง 3.41 - 4.20 เท่ากับมาก 4.21 - 5.00 เท่ากับมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 52.9 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 56.15 ปี ร้อยละ 64.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 41.9 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร ร้อยละ 79.4 มีอาชีพทำนา ร้อยละ 37.5 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 48.5 เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 202,125.74 บาท/ปี มีรายได้เฉพาะการทำการเกษตรเฉลี่ย 63,139.49 บาท/ปี มีรายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ย 171,806.88 บาท/ปี มีรายจ่ายเฉพาะการทำการเกษตรเฉลี่ย 45,424.86 บาท/ปี มีพื้นที่ถือครองเป็นเจ้าของ/กรรมสิทธิ์เฉลี่ย 7.89 ไร่ พื้นที่เช่าเฉลี่ย 14.95 ไร่ มีหนี้สินครัวเรือนเฉลี่ย 230,802.89 บาท มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวเฉลี่ย 23.39 ปี มีพื้นที่การเกษตรเฉลี่ย 14.07 ไร่ มีปริมาณผลผลิตรวมเฉลี่ย 8,392.19 กิโลกรัม มีราคาผลผลิตเฉลี่ย 7.27 บาท/กิโลกรัม มีรายได้รวมจากการจำหน่ายผลผลิตข้าวเฉลี่ย 60,576.49 บาท มีต้นทุนการผลิตข้าวรวมเฉลี่ย 3,090.40 บาท/ไร่ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.62 คน และมีแรงงานจ้างเฉลี่ย 1.92 คน

2. สภาพการผลิตข้าวทั่วไปของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร มีพื้นที่ปลูกเป็นที่ราบลุ่ม ดินที่ปลูกเป็นดินเหนียว ใช้น้ำจากคลองชลประทานในการเพาะปลูก ใช้พันธุ์ข้าวเหลืองประทิว 123 รูปแบบการปลูกแบบหว่านน้ำตาม ใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตเฉลี่ย 23.43 กิโลกรัม/ไร่/ปี ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการผลิตเฉลี่ย 29.65 กิโลกรัม/ไร่/ปี ใช้เมล็ดพันธุ์ในการผลิตเฉลี่ย 23.79 กิโลกรัม/ไร่/ปี ใช้ยาฆ่าแมลงหรือยากำจัดศัตรูพืชในการผลิตเฉลี่ย 1.65 รอบ/ปี พบโรคไหม้คอรวง พบหอยเชอรี่เป็นศัตรู เกษตรกรเก็บเกี่ยวข้าวตามอายุ โดยใช้รถเกี่ยวนา และลดความชื้นของข้าวโดยการตากลาน

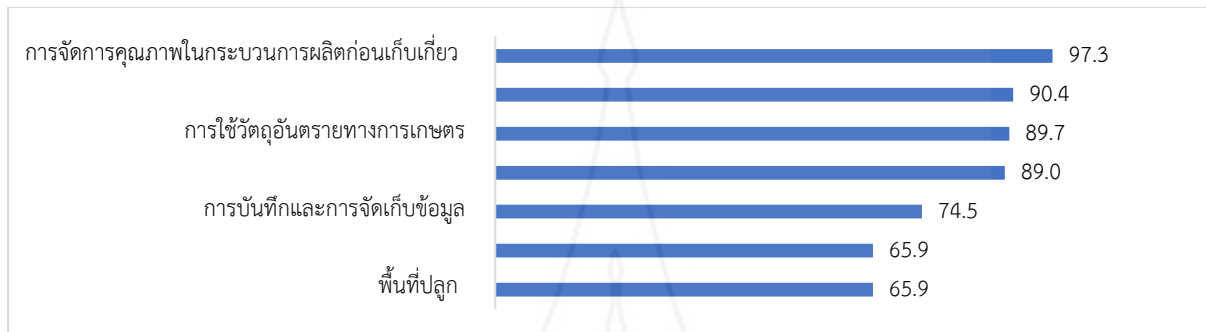
3. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.3 มีความรู้เรื่องการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว ร้อยละ 90.43 มีความรู้เรื่องการรักษาและเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต (ข้าวเปลือก) ร้อยละ 89.7 มีความรู้เรื่องการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร ร้อยละ 89.0

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

มีความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 74.5 มีความรู้เรื่องการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล ร้อยละ 65.9 เท่ากับ มีความรู้เรื่องแหล่งน้ำ และเรื่องพื้นที่ปลูก ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภูมิสรุปความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

4. ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ ด้านวิธีการส่งเสริม ด้านความต้องการความรู้และด้านการสนับสนุน

1) **ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม** พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.20 โดยเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับปานกลางทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ แบบการส่งเสริมแบบกลุ่ม (3.35) และการส่งเสริมแบบรายบุคคล (3.21) และการส่งเสริมแบบมวลชน (3.06) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปภาพรวมความต้องการวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ในตำบลพะเนา อำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

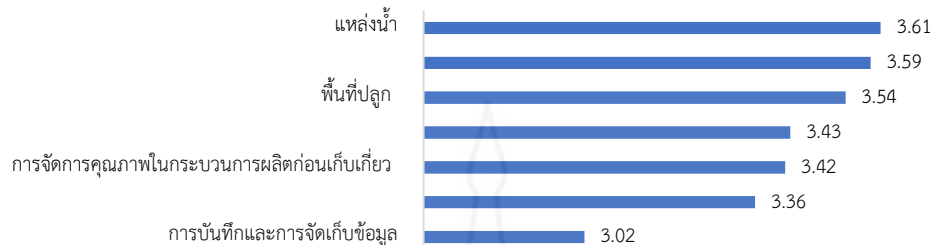
ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	แปลความ	อันดับ
1. การส่งเสริมแบบรายบุคคล	3.21	ปานกลาง	2
2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม	3.35	ปานกลาง	1
3. การส่งเสริมแบบมวลชน	3.06	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย	3.20	ปานกลาง	

2) **ความต้องการความรู้** พบว่า เกษตรกรต้องการความรู้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.42 โดยเกษตรกรต้องการความรู้ในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ แหล่งน้ำ (3.61) การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร (3.59) พื้นที่ปลูก (3.54) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (3.43) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว (3.42) และระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ การขนย้ายการเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต (3.36) การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล (3.02) ดังแสดงในภาพที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ภาพที่ 2 แผนภูมิสรุปความต้องการความรู้ของเกษตรกรในการส่งเสริมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3) ความต้องการสนับสนุน พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการสนับสนุนในระดับปานกลาง (3.07) โดยเกษตรกรต้องการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตในระดับมาก (3.71) และต้องการด้านการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนในระดับน้อย (2.43)

(1) ด้านปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรต้องการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ ต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี (4.43) มาก 3 ประเด็น คือ ต้องการเครื่องทุ่นแรง ได้แก่ รถไถ รถปลูกข้าว รถเกี่ยวนาข้าว (3.78) ต้องการเมล็ดปอเทืองพืชตระกูลถั่ว (3.59) ต้องการแหล่งน้ำในการผลิต ได้แก่ สระน้ำ ระบบน้ำชลประทาน (3.57) และระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ ต้องการสารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง ได้แก่ เชื้อราไตรโคเดอร์มาและเชื้อราบีวเวอเรีย (3.19) ดังแสดงในภาพที่ 3

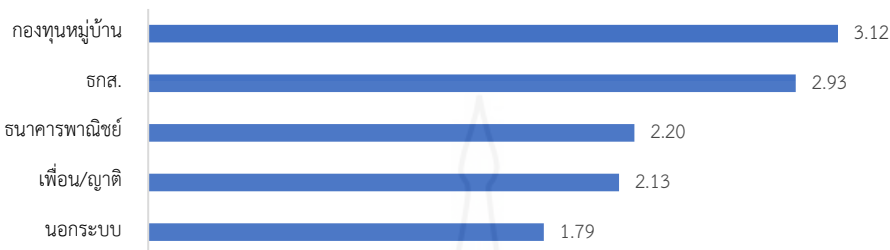
ภาพที่ 3 แผนภูมิสรุปความต้องการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต

(2) ด้านแหล่งเงินทุน พบว่าเกษตรกรต้องการสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.43 โดยเกษตรกรมีระดับของความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ ต้องการกองทุนหมู่บ้าน (3.12) ต้องการแหล่งเงินทุนจาก ธกส. (2.93) ระดับน้อย 2 ประเด็น คือ ต้องการแหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ (2.90) ต้องการแหล่งเงินทุนจากเพื่อน/ญาติ (2.13) และระดับน้อยที่สุด 1 ประเด็น คือ ต้องการแหล่งเงินทุนนอกระบบ (1.79) ดังแสดงในภาพที่ 4

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ภาพที่ 4 แผนภูมิสรุปความต้องการสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) ปัญหาด้านการส่งเสริม

(1) การส่งเสริมแบบรายบุคคล

พบว่าเกษตรกรมีปัญหาต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในประเด็นต่างๆดังนี้ โดยเจ้าหน้าที่เข้าไปแนะนำให้ความรู้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.58 เจ้าหน้าที่ติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำความรู้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.30 เจ้าหน้าที่ติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เพื่อแนะนำความรู้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.17 เจ้าหน้าที่ส่งสัญญาณภาพและเสียง (video call) เพื่อแนะนำความรู้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.07 และเจ้าหน้าที่ส่งข้อความหรือพูดคุยผ่านข้อความทางโทรศัพท์มือถือ (line) เพื่อแนะนำความรู้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.06 ตามลำดับ

(2) การส่งเสริมแบบกลุ่ม

พบว่าเกษตรกรมีปัญหาจากการเข้าร่วมกิจกรรม ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.38 เข้าร่วมการสัมมนา ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.26 ศึกษาดูงาน ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.21 สาธิต ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.15 และทัศนศึกษา ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.13 ตามลำดับ

(3) การส่งเสริมแบบมวลชน

พบว่าเกษตรกรมีปัญหาการใช้สื่ออื่น ๆ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ การรับฟังวิทยุกระจายเสียง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.69 การรับชมและรับฟังการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ในการให้ความรู้ เช่น รายการประเภทความรู้ รายการข่าวและรายการสาธิต ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.60 การใช้สื่อออนไลน์ในการอ่านให้ความรู้ เช่น Facebook, Twitter, Youtube, Wikis, Blogs ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.45 การใช้สื่อแบบผสมผสานตั้งแต่ 2 สื่อขึ้นไปในการให้ความรู้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.42 และการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ในการให้ความรู้ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ และใบปลิว ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.23 ตามลำดับ

2) ปัญหาด้านความต้องการความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับ 2.79 เมื่อพิจารณาแยกรายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 6 ประเด็นได้แก่ เรื่องการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.97 เรื่องการใช้วัตถุดิบทรัพยากรทางการเกษตร ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.94 เรื่องแหล่งน้ำ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.89 เรื่องพื้นที่ปลูก ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.83 เรื่องการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.85 เรื่องการขน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ย้ายการเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.66 และอยู่ในระดับน้อย 1 ประเด็นได้แก่ เรื่องการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.41 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัญหาด้านความต้องการความรู้ของเกษตรกร

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	แปลความ	อันดับ
เรื่องแหล่งน้ำ	2.89	ปานกลาง	3
เรื่องพื้นที่ปลูก	2.83	ปานกลาง	5
เรื่องการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร	2.94	ปานกลาง	2
เรื่องการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว	2.41	น้อย	7
เรื่องการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	2.85	ปานกลาง	4
เรื่องการขนย้ายการเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต	2.66	ปานกลาง	6
เรื่องการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล	2.97	ปานกลาง	1
รวม	2.79	ปานกลาง	

3) ปัญหาด้านความต้องการสนับสนุน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับ 2.39 เมื่อพิจารณาแยกรายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็นได้แก่ ต้องการปัจจัยการผลิต และอยู่ในระดับน้อย 1 ประเด็นได้แก่ ต้องการแหล่งเงินทุน

4) ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรเสนอแนะระดับมาก 3.54 ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- (2) ด้านหน่วยงานและองค์กร เกษตรกรเสนอแนะระดับปานกลาง 3.40 ด้านมีงบประมาณสนับสนุนอย่าง

ทั่วถึง

(3) ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกษตรกรเสนอแนะระดับปานกลาง 3.40 ควรให้มีการให้รางวัลเกษตรกรที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

กล่าวโดยสรุป จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกรยังปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีไม่ครบในทุกประเด็น ยังขาดการปฏิบัติในประเด็นการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูลเนื่องจากเกษตรกรมองว่าเป็นความยุ่งยากในการบันทึกและจัดเก็บข้อมูล เจ้าหน้าที่ควรใช้วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม โดยวิธีการฝึกอบรม ควรส่งเสริมความรู้เรื่องแหล่งน้ำเนื่องจากเกษตรกรต้องการความรู้ในการจัดการแหล่งน้ำมากที่สุด และควรส่งเสริมความรู้เรื่องการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบย้อนกลับของการผลิตข้าวตามหลักมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

(1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

1) สภาพพื้นฐานทางสังคม

อายุ เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56.15 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมาก ใกล้เคียงกับ วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 47) ที่ศึกษาเรื่องการผลิตข้าวโดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าวของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 50.97 ปี

ระดับการศึกษา เกษตรกรร้อยละ 64.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ พัทธ์ชัย สัญใจ (2562, น. 34) ที่ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวนาโยนของเกษตรกรในอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน พบว่า ร้อยละ 43.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร พบว่าร้อยละ 41.9 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร แตกต่างกับ วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 47) พบว่าร้อยละ 81.5 เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

อาชีพหลัก เกษตรกร ร้อยละ 79.4 ประกอบอาชีพทำนา สอดคล้องกับ สุนันทา ณ มา (2561, น. 45) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99 ประกอบอาชีพทำนา

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

แหล่งเงินทุน เกษตรกร ร้อยละ 48.5 ใช้แหล่งเงินกู้กองทุนหมู่บ้านในการทำเกษตร แตกต่างกับ พัทธ์ชัย สัญใจ (2562, น. 39) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 93.1 ใช้แหล่งเงินทุนของตนเอง

รายได้ของครัวเรือนในภาคการเกษตร รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 202,125.74 บาทต่อปี มีรายได้เฉพาะการทำเกษตรเฉลี่ย 63,139.49 บาทต่อปี แตกต่างกับ วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 47) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 137,006.00 บาทต่อปี และมีรายได้จากการทำเกษตรเฉลี่ย 72,560.71 บาทต่อปี

รายจ่ายรวมของครัวเรือน เฉลี่ย 171,806.88 บาทต่อปี มีรายจ่ายเฉพาะการทำเกษตรเฉลี่ย 45,424.86 บาทต่อปี แตกต่างกับ วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 47) พบว่า รายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 91,166.00 บาทต่อปี และมีรายจ่ายภาคเกษตรเฉลี่ย 37,740.70 บาทต่อปี

(2) สภาพการผลิตข้าวทั่วไปของเกษตรกร

ลักษณะพื้นที่ปลูก พบว่า พื้นที่ปลูกพื้นที่ราบลุ่ม ลักษณะดินที่ปลูกเป็นดินเหนียว ใช้น้ำจากคลองชลประทาน ในการเพาะปลูก เนื่องจากพื้นที่ของตำบลพะเนา มีคลองชลประทานไหลผ่าน 2 เส้น คือลำตะคองเก่า และลำตะคองใหญ่ ทำให้มีน้ำในการทำนาได้สองครั้งต่อปี สอดคล้องกับ สุนันทา ณ มา (2561, น. 50) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 83.3 ปลูกพื้นที่ราบลุ่ม ร้อยละ 78.3 ลักษณะดินที่ปลูกเป็นดินเหนียว

ใช้พันธุ์ข้าวเหลืองประทิว 123 รูปแบบการปลูกแบบหว่านน้ำตาม ใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตเฉลี่ย 23.43 กิโลกรัม/ไร่/ปี ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการผลิตเฉลี่ย 29.65 กิโลกรัม/ไร่/ปี ใช้เมล็ดพันธุ์ในการผลิตเฉลี่ย 23.79 กิโลกรัม/ไร่/ปี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

โรคและแมลงศัตรู/สัตว์ศัตรูพืชที่พบ ใช้อย่างเหมาะสมหรือยากำจัดศัตรูพืชในการผลิตเฉลี่ย 1.65 รอบ/ปี พบโรคไหม้คอรวง พบหอยเชอร์รี่เป็นศัตรู สอดคล้องกับ สุนันทา ณ มา (2561, น. 51) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.5 พบโรคไหม้ ร้อยละ 53.2พบหอยเชอร์รี่เป็นศัตรูพืช เกือบเกี่ยวข้องกับอายุข้าว ไร่เกี่ยววนวด ลดความชื้นโดยการตากลาน

(3) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความรู้ในประเด็น การ ตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ก่อนการ นำออกไปใช้งาน (97.8) ให้ปุ๋ยตามระยะการเติบโตของข้าว อย่างเหมาะสม และการป้องกันโรค/แมลง ตามระยะการเติบโต ของพืชปลูกได้อย่างเหมาะสม (97.1) เนื่องจาก เกษตรกรมีความรู้และมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวเฉลี่ย 23.39 ปี จึงรู้ว่าข้าว แต่ละวัยต้องการปุ๋ยในอัตราส่วนที่ต่างกัน อีกทั้งมีความรู้เรื่องการป้องกันโรคและแมลง และประเด็นการขนย้าย การเก็บ รักษา และการรวบรวมผลผลิต (ข้าวเปลือก) ในเรื่องอุปกรณ์ ภาชนะในการขนย้าย เก็บรักษาสะอาดป้องกันการปนเปื้อนจาก สิ่งที่เป็นอันตรายและข้าวพันธุ์อื่น (93.4) สถานที่เก็บรวบรวม และเก็บรักษาถูกสุขลักษณะ สะอาด อากาศถ่ายเท ป้องกันการ ปนเปื้อนผลผลิตและการปนของข้าวพันธุ์อื่น (92.6) ส่วนประเด็นการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การใช้วัตถุอันตรายทาง การเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้วัตถุอันตราย (91.2) การใช้วัตถุอันตรายตาม คำแนะนำของกรมการข้าวหรือกรมวิชาการเกษตรและคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (91.2)เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้เรื่องความปลอดภัยในการใช้สารเคมีอันตราย จะเห็นได้จาก ประเด็นความรู้ความเข้าใจในการใช้วัตถุอันตราย มีความรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุนันทา ณ มา (2561,น.54) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าว มีความรู้ความเข้าใจ จากคำถามตอบถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดการคุณภาพใน กระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ร้อยละ 99.0) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ร้อยละ 97.7) และการเก็บเกี่ยวและ การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ร้อยละ 94.4)

(4) ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม พบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมในภาพรวมระดับปาน กลาง โดยวิธีการส่งเสริมที่ต้องการมากที่สุด คือ การส่งเสริมแบบกลุ่ม รองลงมาคือการส่งเสริมแบบรายบุคคล และน้อยที่สุด การส่งเสริมแบบมวลชน ตามลำดับ ในการส่งเสริมจึงควรเลือกใช้วิธีการฝึกอบรมแบบกลุ่มเพื่อตรงตามความต้องการของ เกษตรกร โดยให้ความรู้เรื่องการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แต่เมื่อพิจารณาประเด็นพบว่า เกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้าไปแนะนำให้ความรู้เรื่องการผลิตข้าว GAP มากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล และต้องการให้แนะนำอย่างสม่ำเสมอ ส่วนวิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการส่งเสริมน้อยที่สุด คือต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เพื่อแนะนำความรู้เรื่องการผลิตข้าว GAP สาเหตุเนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่อายุค่อนข้างมาก จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ไม่มีความชำนาญในการใช้เทคโนโลยี

2) ความต้องการความรู้ พบว่า เกษตรกรมีระดับของความต้องการความรู้ในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ แหล่งน้ำในการผลิตพืช การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร พื้นที่ปลูก การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการ จัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว แตกต่างกับ อภิสิทธิ์ พันธ์ชาติ (2562, น. 58) ศึกษาเรื่อง ความต้องการ ส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่า เกษตรกร ต้องการความรู้ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ เรื่องแหล่งน้ำ แต่สอดคล้องกับ สุนันทา ณ มา (2561, น. 58) พบว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

เกษตรกรต้องการความรู้ในระดับมากทั้ง 7 ประเด็น ได้แก่ เรื่องแหล่งน้ำ เรื่องพื้นที่ปลูก เรื่องการใช้วัตถุดิบทรัพยากรทางการเกษตร เรื่องการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว เรื่องการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เรื่องการบันทึก และการจัดเก็บข้อมูล และเรื่องการขาย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต เนื่องจาก เกษตรกรยังขาดความรู้เกี่ยวกับการตรวจค่าวิเคราะห์น้ำ ทำให้เกษตรกรมีความต้องการได้รับความรู้เรื่อง การตรวจหา สารปนเปื้อนของน้ำ อีกทั้งการใช้วัตถุดิบทรัพยากรทางการเกษตรของเกษตรกร เช่น การใช้สารเคมี การกำจัดวัชพืช และการกำจัดแมลงและศัตรูพืช เพื่อปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและปลอดภัยต่อตัวของเกษตรกรและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ปลูก

3) ความต้องการสนับสนุน

(1) ปัจจัยการผลิต ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับของความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี เนื่องจาก มีเมล็ดพันธุ์ข้าวอื่นปนอยู่ในแปลงปลูกทำให้ขาดการมีเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี อีกทั้งการขายข้าวเปลือกได้ราคาต่ำ

(2) แหล่งเงินทุน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับของความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน และ ธกส. สอดคล้องกับ สุนันทา ฦ มา (2561, น. 62) พบว่า เกษตรกรต้องการแหล่งเงินทุนจากธนาคารของรัฐ เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมที่ต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์

(5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร

1) ปัญหา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลพะเนา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ปัญหาด้านความต้องการความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับ 2.79 ปัญหาด้านความต้องการสนับสนุน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับ 2.39 และ ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32 ตามลำดับ ในการส่งเสริมควรเน้นแก้ปัญหา ด้านความต้องการความรู้ในอันดับแรก

2) ข้อเสนอแนะ ด้านเจ้าหน้าที่ พบว่าเกษตรกรเสนอแนะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านหน่วยงานและองค์กร ควรมีงบประมาณสนับสนุนอย่างทั่วถึง และควรมีการให้รางวัลเกษตรกรที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

(1) เกษตรกรร้อยละ 52.9 เป็นเพศหญิง เนื่องจากผู้หญิงส่วนใหญ่จะทำงานที่บ้าน จึงทำให้ผู้หญิงมีความสะดวกที่จะมาติดต่องานทำให้การจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านการเกษตร เกษตรกรเพศหญิงจะให้ความร่วมมือในการเข้ารับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี แต่ต้องระมัดระวังในการฝึกอบรมที่ใช้แรงงานมากๆ อบรมไม่เย็นเกินไป เพราะต้องกลับบ้านไปเตรียมอาหาร

(2) เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวเฉลี่ย 23.39 ปี จึงควรมีการถอดองค์ความรู้จากประสบการณ์ในการปลูกข้าว ในด้านทักษะ วิธีการต่างๆ เพื่อเป็นบทเรียนไว้ศึกษา เพื่อพัฒนาการปลูกข้าว เพื่อปรับใช้กับการ เกษตรอื่นๆ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

(3) สภาพการผลิตข้าว พื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ใช้น้ำคลองชลประทาน ทำให้เกษตรกรสามารถทำนาได้ปีละสองครั้ง หากเกษตรกรสามารถลดต้นทุนในการผลิตลง และเพิ่มผลผลิตขึ้นได้ ก็จะทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น

(4) เกษตรกรมีความต้องการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด จึงควรมีการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไว้ใช้เพื่อลดข้าวปนในแปลง หรือผลิตไว้เพื่อจำหน่ายต่อไปเพื่อสร้างรายได้

2) ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

- (1) ควรส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีแก่เกษตรกร
- (2) ควรมีการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตข้าวของเกษตรกร
- (3) ควรถอดองค์ความรู้ของเกษตรกรต้นแบบ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการผลิตข้าว เพื่อบูรณาการในพื้นที่อื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). *สรุปสาระสำคัญโครงการตามนโยบาย สำคัญ (Agenda) 15 โครงการ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.moac.go.th/dwl-files-401291791023>.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. *ผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ตามที่ตั้งแต่ปี 2562/63*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563, จาก http://farmer.doe.go.th/ecoplant/eco_report/report_rice_62_fmddfbp_pv/30/.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2564). *เศรษฐกิจในประเทศ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2564, จาก <https://www.prachachat.net/economy/news-601939>.
- พิทักษ์ สัจใจ. (2562) *การส่งเสริมการผลิตข้าวนาโยนของเกษตรกรในอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน*, (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วรินทร์ ปัญญาสม. (2557). *การผลิตข้าวโดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าวของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุนันทา ณ มา. (2561). *ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนครราชสีมา. (2563). *แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี 2561-2565 (ฉบับทบทวนปี 2563)*. นครราชสีมา: สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนครราชสีมา.
- สำนักเศรษฐกิจการเกษตร. *ตารางแสดงรายละเอียดข้าวนาปี*. สืบค้น เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.oae.go.th>.
- อภิสิทธิ์ พันธุ์ชาติ. (2562). *ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introduction analysis*. New York: Harper & Row.